

Yehova Şahitleri'nin Dijital Ortamdaki Misyonerlik Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

 Yasin Öner*

Öz: Çalışmanın konusu kıyamet beklentisi üzerine kurulan, köktenci ve lider eksenli bir grup olan Yehova Şahitleri hareketinin günümüzde internet ortamında sürdürdüğü misyonerlik faaliyetlerinin değerlendirilmesidir. Şahitler, Armageddon (kıyamet savaşı) sonrasında hayatta kalacak olanların sayısını artırmak için vaazlarını yoğunlaştırma ve çeşitli araçları bu amaç doğrultusunda kullanma çabasındadırlar. Bu bağlamda çalışmanın amacı bir yandan Yehova Şahitleri'nin misyonerlik faaliyetleriyle ilgili bilgi sunmak diğer yandan başta web tabanlı dijital mecralarda olmak üzere kendileri tarafından üretilen ve akıllı cihazlara yüklenebilen uygulamalar aracılığıyla hareketin üye kazanma stratejilerini değerlendirmektir. Burada hedef, Yehova Şahitleri özelinde dini grupların yoğun enformasyon ve teknoloji çağında misyonerlik faaliyetlerini yürütme şekilleri üzerine bir bakış açısı sunmaktır. Bu amaç ve hedefler çerçevesinde çalışmada karşılaştırma, betimleme, metin analizi ve yorum geliştirme gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılmaktadır. Mesih beklentisi içerisinde olan ve kendilerini onun gelişine hazırlayan bir grup olarak Yehova Şahitleri, özellikle son dönemlerde dijital ortamda yürüttükleri üye kazanma yöntemleriyle hedeflerine ulaşma çabasındadırlar.

Anahtar Kelimeler: Hıristiyanlık, Yeni Dini Hareketler, Yehova Şahitleri, Misyonerlik, Dijital, Sosyal Medya.

Atıf: Yasin Öner, "Yehova Şahitleri'nin Dijital Ortamdaki Misyonerlik Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi", *Artuklu Akademi* 10/2 (Aralık 2023), 239- 252.

Evaluation of Jehovah's Witnesses' Missionary Activities in the Digital Stage

Abstract: The subject of the study is to evaluate the missionary activities of the Jehovah's Witnesses movement, a fundamentalist and leader-oriented group founded on the expectation of doomsday, carried out on the internet today. The Witnesses strive to intensify their preaching and use various tools for this purpose in order to increase the number of survivors after Armageddon. In this context, the aim of the study is, on the one hand, to provide information about the missionary activities of Jehovah's Witnesses, and on the other hand, to evaluate the movement's member recruitment strategies through applications produced by them and installed on smart devices, especially in web-based digital media. The aim here is to present a perspective on the way religious groups, specifically Jehovah's Witnesses, carry out their missionary activities in the age of intense information and technology. Within the framework of these aims and objectives, methods and techniques such as comparison, description, text analysis and interpretation development are used in the study. Jehovah's Witnesses, as a group that expects the Messiah and prepares themselves for his coming, have been trying to achieve their goals, especially recently, through the methods of recruiting members in the digital stage.

Keywords: Christianity, New Religious Movements, Jehovah's Witnesses, Missionary, Digital, Social Media.

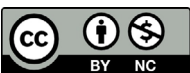
Citation: Yasin Öner, "Evaluation of Jehovah's Witnesses' Missionary Activities in the Digital Stage", *Artuklu Akademi* 10/2(Aralık 2023), 239- 252.

Gönderim Tarihi: 03.07.2023

Kabul Tarihi: 11.10.2023

Yayın Tarihi: 31.12.2023

* Doktor, Dinler Tarihi, Milli Eğitim Bakanlığı, yasiner21@gmail.com
Dr., History of Religion, Ministry of National Education, yasiner21@gmail.com

Giriş

XIX. Yüzyılın sonlarında Amerikan Protestanlığının dinî çevresinde büyüyen Yehova Şahitleri, adventizmin Amerikan varisleri kapsamında değerlendirilir.¹ Lider eksenli bir oluşum olan Yehova Şahitleri'nde hareketin kurucusunun Charles Taze Russell olduğu kabul edilir. Esas itibarıyla Presbiteryen Kilisesi'ne² bağlı olan Russell, henüz on beş yaşındayken Kalvenizm'deki inançlardan bazılarını (asli günah, kader, ebedi ceza vs.) Tanrı'nın ilahi sevgisiyle bağdaştırmaz ve zamanla Kutsal Kitap'a olan inancını yitirir. Sonraki dönemlerde Russell, onun düşüncelerinde derin etkiler bırakan Nelson H. Barbour ve John H. Paton ile tanışır. Barbour ve Paton'un İsa Mesih'in ikinci kez gelişinin 1874'te bedenen değil ruhen gerçekleştiğine yönelik iddialarını kabul eden Russell, bu fikirleri çerçevesinde 1879 yılında "Zion's Watch Tower and Herald of Christs Presence" adlı dergiyi yayımlamaya başlar. Takip eden yıllarda Amerika'nın yedi eyaletinde onun düşüncelerini destekleyen ve onu takip eden yaklaşık otuz cemaat meydana gelir. 1881'de Russell dağınık halde bulunan bu grupları bir araya getirerek "Zion's Watch Tower Track Society" adlı hareketi kurar ve Yehova Şahitleri'nin temelini atar. Sonraki dönemlerde ise Russell, Kutsal Kitap'ta İsa Mesih'in ikinci gelişinde ona yardımda bulunacağına inanılan ve sayıları 144.000³ ile sınırlandırılan kutsanmışları büyük topluluktan ayırma kararı alır.⁴

Yehova Şahitleri hareketi var olduğu günden bu yana inişli-çıkışlı bir süreç geçirmiştir. Neredeyse kuruluş anından itibaren Şahitler, tüm dünyevi kötülüklerin yok edilebileceği ve Cennet'in açılacağı yeni bir Mesih Krallığı beklentisiyle yaşamışlardır. 1874, 1914, 1918, 1925 ve 1975 yıllarının tamamı Mesih'in ikinci kez gelişine ilgili olarak hareket mensuplarında heyecan yaratmıştır. Ancak bu tarihlerin hepsi acı bir hayal kırıklığı yaşatmıştır. Bu ısrarcı kehanetin başarısızlığına rağmen Şahitler kayda değer bir başarı ile üye kazanmaya devam etmiş ve teşkilatı genişletmişlerdir. Hareketlerinin kuruluşundan bu yana Şahitler dünya hayatı açısından zamanın zirvesinde yaşadığımızı iddia etmişlerdir. Eskatolojileri Yeni Ahit metinlerine dayanan ve literatürlerinin neredeyse tamamı Armageddon (kıyamet savaşı)'daki kötülüğün yok edilmesine atıfta bulunan Şahitler, Mesih'in ikinci gelişi için insanları kendi inançlarına davet etmeyi zorunlu bir görev olarak görmüşlerdir.⁵

Hareket, özellikle son yıllarda dijital ortamdaki pek çok kanalı aktif bir şekilde kendi mesajlarını yayma noktasında kullansa da internetin misyonerlik faaliyetlerindeki önemine çok daha erken dönemlerde vâkıf olmuştur. Bu doğrultuda 15 Ocak 1997 tarihinde kurulan *watchtower.org* adlı web sitesi, hareketin internet ortamındaki ilk aksiyonu olmuş ve günümüze kadar gelinen süreçte hem bu web sitesinin modernizasyonu hem de çağın gerekliliklerine göre oluşturulan yeni uygulamalarla misyonerlik faaliyetleri yeni bir boyut kazanmıştır.⁶ Bir yandan teşkilat üyelerinin birbirleriyle etkileşimini ve yeni gelişmelerden anında haberdar olmalarını sağlamak diğer yandan harekete yeni üyeler kazandırmak amacıyla sürdürülen bu faaliyetlerle Yehova Şahitleri modern dönemin ruhuna uygun bir şekilde hareket etmektedir. Dünya çapında internete ulaşmanın giderek yaygınlaştığı günümüzde teşkilatın bu faaliyetleri, mesajlarını yayma noktasında büyük avantajlar sunmaktadır. Öte yandan teşkilat, dijital ortamın potansiyel dezavantajlarıyla da mücadele etme noktasında hassas davranmaktadır. Bu nedenle üyelerini genellikle yorum özelliği bulunan sitelerde veya sosyal medya platformlarında dolaşırken daha dikkatli olmaları hususunda uyarı Şahitler, harekete yönelik dışarıdan gelen kötü yorumlar ve mesnetsiz bilgilerle üyelerin aklının karışmasını ve harekete olan bağlılıklarında motivasyonlarının düşürülmesini engellemeye çalışmaktadırlar.⁷

¹ James Penton, *Apocalypse Delayed The Story of Jehovah's Witnesses* (Toronto: University of Toronto Press, 2015), 13.

² Piskoposluk çatısı altında oluşturulan merkezi yapılanmaya karşı çıkan, "ihtiyar heyetli" bir yönetim anlayışını benimseyen ve teolojik konularda Protestanlığın genel çerçevesine uyan bir kilisedir (Hüseyin Yılmaz, *Dinler Tarihinin 200'ü*, Ankara: Otto Yayınevi, ts., 214).

³ 144.000 sayısı Vahiy Kitabı 7:4'te belirtilmiş ve sabit olarak tutulmuştur. Sembolik bir sayı değildir. Bu görevlendirilen sınıfın sayısı Pentakost'tan sonra yapılmaya başlanmış ve Mesih'in sadık kalan takipçilerinden oluşmuştur. Genel olarak, Russell'in 1935'te oluşturduğu "Uluslararası İncil Öğrencileri Birliği"nde yer alan Şahitler'in bu sınıfa girmesi beklenmektedir. Sınıfın tam üyeliği sadece Tanrı tarafından bilinir ve bazı eklemeler ve çıkarmalar yapılmaya devam edilir. Bu kategoriye dâhil olanlar, yıllık anma töreninde amblemleri üzerlerinde taşımaktadır. (George D. Chrystides, *Historical Dictionary of Jehovah's Witnesses*, Toronto: The Scarecrow Press, 2008, 3).

⁴ Nuri Tınaz, "Yehova Şahitleri", *TDV İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2013), 392.

⁵ Andrew Holden, *Jehovah's Witnesses Portrait of a Contemporary Religious Movement* (London: Routledge Press, 2002), 2-7.

⁶ Süleyman Turan - Sema Nur Uzun, "Yeni Dini Hareketler ve Online Misyonerlik", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 14/79 (2021), 111.

⁷ "The Internet-Making Wise Use of a Global Tool", *The Watchtower*, (Ağustos 2011), 3-5; "The Internet—Why Be Cautious?", *Awake*, (Temmuz 1997), 10-13.

Yehova Şahitleri Türkçe literatürde Yeni Dini Hareketler başlığı altında ele alınan oluşumlar arasında üzerinde en fazla çalışma yapılan gruplardan biridir. Bu durumun nedeni hareketin köklü geçmişi ve Türkiye'de aktif bir şekilde faaliyetlerini sürdürüyor olmasıdır. Bu doğrultuda konuyla ilgili Hikmet Tanyu,⁸ Günay Tümer⁹ ve Ali Arslan Aydın ile Hüseyin Atay'a ait¹⁰ Türkçe kaynaklar mevcuttur. Ancak bunlar genellikle Yehova Şahitleri'nin Türkiye'de yayılmasını engellemek amacıyla onların inançlarına karşı cevaplar içeren reddiye türünden eserlerdir. Dolayısıyla bu kaynaklardan yararlanırken titiz bir şekilde bilginin alınmasına ve bilimin gerektirdiği şekilde tarafsız kalmaya özen gösterilmiştir. Öte yandan konuyla ilgili araştırma yapan bir diğer kişi Hakkı Şah Yasdıman'dır. O, Yehova Şahitleri'ni onların kaynaklarından araştırmış, onlarla görüşmüş ve Türkiye'deki faaliyetlerine dönük geniş bilgi sunmuş biri olarak çalışmada eserlerinden istifade edilen biri olmuştur.¹¹ Bununla birlikte çalışmanın amacı olan Yehova Şahitleri'nin dijital ortamdaki misyonerlik faaliyetlerinin değerlendirilmesi hususunda temel kaynaklar başta teşkilatın resmî web sitesi *ju.org* ve harekete ait diğer web tabanlı materyallerdir. Böylece günümüzde dijitalleşme olgusunun yaygınlaşmasıyla birlikte Yehova Şahitleri'nin bu alandaki üye kazanma stratejilerine odaklanılmış ve hareketin modern görüntüsü sunulmuştur.

Ana akım Hıristiyanlıktaki misyonerlik faaliyetlerinde olduğu gibi çağın şartlarına göre yeni stratejiler geliştiren Yehova Şahitleri, misyon faaliyetleri kapsamında değerlendirilebilecek her yeni teknolojik gelişmeyi yakından takip etmiş ve bu yenilikleri üye kazanmak için aktif olarak kullanmıştır. Bu anlamda hareketin günümüzdeki stratejileri ele alınırken öncelikle internet ve sosyal medya platformlarında yapılan aktiviteleri incelenmiş, daha sonra bu mecralarda yapılan paylaşımlar yorum geliştirme yöntemiyle değerlendirilmiştir. Hareketin yapılanma şeması ve genel misyonerlik ilkelerine yönelik bilgilendirme kısmı metin analizi metoduyla; diğer Hıristiyan gruplarla aralarındaki benzerlik ve farklılıklar ise karşılaştırma yöntemiyle ele alınmıştır.

Çalışmada öncelikle Yehova Şahitleri'nin misyonerlik faaliyetlerinde kullandıkları yöntem ve stratejiler hakkında genel bir bilgi sunulmuştur. Burada amaç hem Şahitler'in misyon hareketinde göstermiş olduğu çabayı görmek hem de dünyanın dört bir yanına yayılmış olan hareketin, insanları ikna etme noktasında kullandığı teknikleri kavramaktır. Diğer yandan hareketin özellikle internet tabanlı modern uygulamalar kullanarak gerçekleştirdiği misyonerlik faaliyetleri ayrı bir başlık halinde değerlendirilmiştir. 241 Bu anlamda bütünlüklü bir şekilde incelenen Yehova Şahitleri'nin teknolojik imkânları kullanma ölçüsü ve kendisi dışındaki diğer benzer hareketlere örnek oluşturma durumu ortaya konulmuştur. Bununla birlikte internetin bir misyon aracı olarak kullanılıp kullanılmayacağı, kullanıldığı takdirde bunun ölçüsünün ne olacağı, dijital mecraların dini mesajların yayılması noktasında oluşturacağı avantajlar/dezavantajlar ve dini bir cemaate mensup kişinin internetteki bilgilere ne oranda güvenmesi gerektiğiyle ilgili sorulara Yehova Şahitleri özelinde cevaplar aranmıştır.

1. Yehova Şahitleri'nin Misyonerliğe Verdiği Önem ve Temel Misyonerlik Faaliyetleri

Yehova Şahitleri'nin yönettiği resmî organizasyon yapısı harekete yeni üyeler kazandırılması noktasında büyük önem taşımaktadır. Onlara göre kendi hiyerarşik organizasyonları Tanrı'nın yeryüzündeki hükümetidir. Bu teokratik hükümet biçimi Yehova Şahitleri'nin diğer kiliselerden daha bilinçli olarak birleşmiş ve daha kararlı bir şekilde oluşmuş bir dinî grup olduğunun en açık ifadesidir. Yapı, kendi içerisinde yönetim organı ve sadık takipçiler olarak iki kısma ayrılmaktadır. Birinci grupta yer alanların yetkileri teokratik kapsamda değerlendirildiği için onlar tarafından verilen emirler Tanrı'nın emri gibi addedilir. İkinci gruptakiler ise bu yapı içerisinde resmî olandan daha önemli bir konumda bulunan gayri resmî örgütsel ilişkiler ağıyla birbirine bağlanmış kişilerdir. Yönetim organının talimatlarına harfiyen uyan bu grup, sadık ve sağduyulu olarak nitelendirilir. Kendi içerisinde kast sistemini andıran bu oluşumda

⁸ Hikmet Tanyu, *Yehova Şahitleri* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1973).

⁹ Günay Tümer, "Yehova Şahitleri Hareketi ve Bir Din Olup Olmadığı", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 27/1-4 (1985), 221-264.

¹⁰ Ali Arslan Aydın - Hüseyin Atay, *Yehova Şahitleri'nin İç Yüzü* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1973).

¹¹ Hakkı Şah Yasdıman, *Türkiye'de Yehova'nın Şahitleri: Tarihçe, Teşkilat, İnanç, İbadet ve Uygulamalar* (İzmir: Tibyan Yayıncılık, 2011).

sadık takipçiler, örgütün yönetiminde hiçbir rol oynamamakta ve hareketin karar verme noktasında söz sahibi olmamaktadırlar.¹²

Yehova Şahitleri üyelerinin idaresi, yönetim kurulunun istekleri doğrultusunda gerçekleşir. Bu kurul yıl içerisinde düzenli olarak dünya genelinde fikir alışverişinde bulunmak için toplantılar düzenler. Çok iyi şekilde planlanmış bir teşkilata sahip olan Şahitler'in dünyanın birçok yerinde sayıları 3 ila 7 arasında değişen büroları mevcuttur. Bu heyetler, buldukları ülkelerde yapılan işleri gözetlemekle görevlidirler. Her büronun hizmet ettiği ülke, bölgelere ve bölgeler de çevrelere ayrılır. Bir çevrede ise 20'ye yakın cemaat vardır. Şahitlerden her biri kendi bölgesindeki evleri ziyaret eder ve onlara İncil okur. Eğer yapılan vaazdan memnun kalınmışsa tekrar gelmek üzere söz alınır.¹³

Yehova Şahitleri'ne göre öğretilerin tamamı mutlaka başkasına aktarılmalıdır. Mesajların aktarılması hususunda önemli görülen nedenler ise şunlardır:

- İsa'nın takipçilerinin tümü başkalarına vaaz etmelidir. Bu Tanrı'nın emridir.
- Öğrenilenler çevredekilerle paylaşılmalıdır. Bunlar dost, aile, okul, iş arkadaşları olabilirler. Bunu yaparken sabırlı olmak gerekir. İyi davranışlar, kişileri mesaja çekebilir.
- Zamanla Yehova'nın Şahitleri yerel cemaatiyle birlikte vaaz etmek için yeterli duruma gelebilirler. Bu, ilerlemede önemli bir adımdır. Şahitler, başkasının Yehova'nın bir hizmetçisi olmasına yardımcı olabilirler. Tanrıya kendini vakfedenler vaftiz edilmelidirler. Bu nedenle vücutlar suya bir süreliğine batırılmalıdır.
- Cemaate sıkıca bağlılık esastır.¹⁴

Yehova Şahitleri'nde Russell'dan sonra hareketin liderliğini yapmış olan Rutherford döneminde kapı kapı dolaşarak gerçekleştirilen misyonerlik faaliyetlerine daha fazla önem verilmiş ve merkezîyetçi bir sistem kurularak vaaz veren üyelerin düzenli bir şekilde rapor vermeleri sağlanmıştır. Haftalık ibadet toplantılarının bir parçası olarak kamu ile iletişim için eğitim programları uygulanmıştır. 1920'ler ve 1930'larda yeni üyeler kazanmak amacıyla dönemin aktif misyon araçlarından biri olan radyo, geniş çapta kullanılmış ve 1933'e doğru Kutsal Kitap'a dayalı vaazlar yayınlamak üzere 403 radyo istasyonunda faaliyet gösterilmiştir. Evden eve ziyaretlerde insanlara portatif gramofonlardan Kutsal Kitap sohbetlerinin ses kayıtları dinletilmiştir. Kutsal Kitap'ın hakikatine ilgi gösterenlerle evlerde Kutsal Kitap incelemeleri yapılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte Rutherford döneminde hareketin üyeleri tarafından yaklaşık 400 milyon kitap ve broşür dağıtımı gerçekleştirilmiştir. 1920'lerde önemli üye kayıplarına rağmen Rutherford, başkan olduğu yaklaşık 25 yıl boyunca (1916-1942) derneğin üye sayısının 6 kat artmasını sağlamıştır.¹⁵

Günümüzde dünya üzerindeki misyon grupları içerisinde organizasyon açısından önde gelen teşkilatlardan biri Yehova Şahitleri'dir. En önemli propaganda araçlarından biri olan *The Watch Tower* (Gözetleme Kulesi) adlı dergi halen yayımlanmakta olup 414 dilde hizmet vermektedir. Bu derginin temel amacı, Kutsal Kitap'taki sözler ışığında dünyada yaşanan olayları yorumlamak ve Tanrı Yehova'yı evrenin egemeni olarak yüceltmektir. Yılda üç defa çıkarılan *Awake* (Uyanış) dergisi ise hareketin tanıtımını gerçekleştirmekte ve sorulması muhtemel olan bazı sorulara cevaplar sunmaktadır. Yehova Şahitleri yayınladıkları kitaplarla, bastıkları broşürlerle ve en önemlisi düzenledikleri ev ziyaretleriyle büyümeye ve genişlemeye çalışmaktadır.¹⁶ Şu an hareketin dünya çapında 239 ülke ve bölgede 8 buçuk milyonu aşkın üyesi olduğu tahmin edilmektedir.¹⁷

¹² Penton, *Apocalypse Delayed The Story of Jehovah Witnesses*, 291.

¹³ Nasuh Günay, *Türkiye'de Yeniçağ İnançları* (Isparta: Manas Yayınları, 2011), 175.

¹⁴ Günay, *Türkiye'de Yeniçağ İnançları*, 177.

¹⁵ Yasdımın, *Türkiye'de Yehova'nın Şahitleri: Tarihçe, Teşkilat, İnanç, İbadet ve Uygulamalar*, 58-59.

¹⁶ Mehmet Aydın, *Türkiye'ye Yönelik Batı Kökenli Dini Cereyanlar* (Konya: Nüve Kültür Merkezi Yayınları, 2010), 263-280.

¹⁷ "How Many Jehovah's Witnesses Are There Worldwide?", *JW.ORG* (Erişim 09 Mayıs 2023).

2. Yehova Şahitleri'nin Dijital Ortamda Yürüttüğü Misyonerlik Faaliyetleri

Yeni Dini Hareketler açısından dijital dünya, mesajlarını geleneksel yöntemlerden daha hızlı bir şekilde yayma imkânı oluşturmaktadır.¹⁸ Gazete, VCD veya DVD kasetler, radyo ve televizyon programları gibi dini görüşleri yaymak için kullanılan bilindik kitle iletişim araçlarıyla kıyaslandığında, internet sitelerine erişmek daha kolay ve bu sitelerin üretim ve işletmesi daha ekonomiktir. Nitekim uygun bilgi ve minimum düzeyde bilgisayar donanımı ve yazılımıyla herkes çok çeşitli alternatif dini görüşleri araştırabilir ve bunlardan birini tercih etmesi durumunda ebeveynlerinin ve arkadaş çevresinin meraklı gözlerinden kolayca gizleyebilir.¹⁹ Bu gibi durumlar internetin, kişiye kendi inancını tercih etmesi noktasında yeni fırsatlar sunduğunu göstermektedir. Bu anlamda internet, Yeni Dini Hareketler'e üye kazandırma noktasında yeni ve daha etkili bir yöntem olarak görülmektedir. Bu durumda dünya çapında gittikçe gelişen ağ sistemi, deyim yerindeyse, oyunun alanını değiştirerek, oldukça küçük ve alışılmadık grupların, potansiyel din değiştirenler ve destekçilerden oluşan yeni ve etkilenebilir bir izleyici kitlesine benzeri görülmemiş bir erişim sağlamasına izin vermektedir.²⁰

Yehova Şahitleri de harekete yeni üyelerin kazandırılmasında kapı kapı dolaşım mesajı yayma yönteminin yanı sıra son dönemlerde özellikle internetin dünya genelinde yaygınlaşmasıyla birlikte bu alanda çeşitli faaliyetler göstermektedir. Ancak Şahitler mesajların internet üzerinden yayılması noktasında istekli olsalar da dijital alanın handikaplarından ve dezavantajlarından da mümkün oldukça kaçınmaya çalışmaktadır. Nitekim hareketin sosyal medya araçlarından olan *Facebook*, *Twitter*, *Instagram* ve *Youtube* gibi platformlarda resmi hesaplarının olmayışı, alan hâkimiyeti noktasında yetersizliklerini göstermektedir. Şahitler'e göre mürtedler ve muhalifler, hareketin mensuplarını ve üye olmaya sıcak bakanları caydırmak için bahsi geçen sosyal medya platformlarında yanıltıcı yayınlar yapmaktadırlar. Bunu yaparken de Yehova Şahitleri'ne ait resmi yayın organlarından alıntılar kullanmaktadırlar. Ancak bu alıntıları olduğu gibi değil de ekleme ve çıkarmalar yapmak suretiyle yeniden tasarlamakta ve bu sayede okuyucuların kafasını karıştırmaktadırlar. Bununla birlikte Yehova Şahitleri'ne ait logoları kullanıp sahte hesap açma ve bu yolla dolandırıcılık yapma teşebbüsünde bulunan kişilerin varlığı da Şahitler'i sosyal medyadan uzak tutan sebepler arasındadır. Bir başka neden ise bu tür platformlarda yorum yapma özelliğinin bulunmasıdır. Şahitler, kendi hareketleriyle ilgili bir paylaşım yapıldığında muhalifler tarafından hemen olumsuz yorumlar yazıldığını, hatta harekete mensup bazı kişilerin de bu yorumlara karşılık vererek olumsuz tabloyu daha da derinleştirdiklerini gözlemlemişlerdir. Bu durumun teşkilat içerisinde güvensizlik oluşturduğunu sezen hareketin yöneticileri, sosyal medyadan uzaklaşma eğilimine girmiş ve üyelerini de bu alana karşı dikkatli olmaya çağırmışlardır.²¹ Bunu yaparken de Kutsal Kitap'ta geçen şu pasajları dayanak olarak göstermişlerdir: *"Saçma ve cahilce tartışmalara girmeyi reddet. Bunların kavga doğurduğunu bilirsin."*²² ve *"Eğer biri farklı öğretiler yayar, doğru sözleri, yani Rabbimiz İsa Mesih'in sözlerini ve Tanrı yoluna dayanan öğretiyi onaylamazsa, kendini beğenmiş, bilgisiz bir kişidir. Böyle biri tartışmaları ve kelime kavgalarını hastalık derecesinde sever. Bu şeyler kıskançlığa, çekişmeye, iftiraya, kötü kuşkulara, düşünceleri yozlaşmış ve gerçeği yitirmiş kişilerin durmadan sürtüşmesine yol açar. Onlar Tanrı yolunu kazanç yolu sanıyorlar."*²³

Şahitler, yaptıkları açıklamalarla harekete zarar vereceğini düşündükleri sosyal medya platformlarından şimdilik uzak durmayı tercih etseler de bu durum üyelerin etkileşim kurabilmeleri için yeni yöntemler geliştirme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu anlamda grubun en önemli misyonerlik faaliyet alanlarından olan ve üyelere yönelik de çeşitli bilgilerin paylaşıldığı resmi internet siteleri ve akıllı telefonlara yüklenebilen uygulamaları mevcuttur. Bu uygulamalar çağın ihtiyaçlarını yansıtırken aynı

¹⁸ Jean-François Mayer, "Religious Movements and the Internet: The New Frontier of Cult Controversies", *Religion and the Social Order* 8 (2000), 249-250.

¹⁹ Sebastian Năstută, "The Impact of Internet on New Religious Movements' Discourse", *Sociologie Românească* 10/4 (2012), 65.

²⁰ Lorne L. Dawson - Jenna Hennebray, "New Religions and the Internet: Recruiting in a New Public Space", *Journal of Contemporary Religion* 14/1 (1999), 19-20.

²¹ "Jehovah's Witnesses Publications on Personal Websites", *JW.ORG* (Nisan 2018).

²² *Kutsal Kitap: Tevrat, Zebur, İncil* (İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi - Yeni Yaşam Yayınları, 2013), 2Tim.2:23.

²³ 1Tim.6:3-5.

zamanda farklı ülke ve bölgelerde bulunan Yehova Şahitleri'nin hareketle ilgili gelişmelerden anında bilgi sahibi olmasını kolaylaştırmaktadır.

Yehova Şahitleri'nin dijital dünyada boy göstermesi, hareketin resmî yayın organlarından biri olan *watchtower.org* sitesinin kurulmasıyla başlar. 15 Ocak 1997'de erişime açılan sitede hareketi tanıtan ve prensiplerini açıklayan kitapçıklar ve broşürler ile *The Watch Tower* ve *Awake* dergilerine ait eski tarihli sayılar yer almıştır. 1999 yılında Şahitler bu defa *jw-media.org* web sitesini açarak hareketin içinde yer aldığı hukukî gelişmeler ve dünya çapındaki teşkilatlanmayla ilgili faaliyetler de dâhil olmak üzere güncel olaylar hakkında üyelerini ve kamuoyunu doğru bir şekilde bilgilendirmeyi hedeflemiştir. 2005 yılında ise süreli yayınlar ile ses kayıtlarının indirilebilmesi için *jw.org* adlı web sitesi aktive edilmiştir. Ancak zamanla bu sitelerin benzer içerikler sunduğunu fark eden Şahitler, Ağustos 2012'de *jw.org* sitesini yeniden tasarlayarak internetteki bütün hizmetlerini tek elde toplamıştır.²⁴

Yehova Şahitleri'nin internetle olan ilişkileri kendi prensipleri doğrultusunda gelişmiştir. Hareket bir yandan internet üzerinde propagandasını sürdürürken diğer yandan *The Watch Tower* ve *Awake* dergilerinde yayınladıkları makalelerde internet kavramını fayda-zarar ekseninde ele almıştır. Bu yazılardan birinde teşkilat, internet kullanımında kontrollü bir şekilde hareket edilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Şahitler, üyelerini uyarırken çok sayıda web sitesinin Hıristiyanlar için kesinlikle uygun olmayan şiddet öğeleri ve pornografik materyaller içerdiğini hatırlatmıştır. Bununla birlikte üyelere tanımadıkları kişilerle sohbet girmemeleri yönünde de uyarılarda bulunulmuştur. Bu anlamda internet üzerinden görüştüğü kişilerden daha farklı bir karakterde kendilerini tanıtabileceklerine değinilmiştir. Örneğin Yehova Şahitleri'nden olmayan bir katılımcı kendisini hareketin üyelerinden biri şeklinde tanıtarak Şahitler'in aklını karıştırabilecek yanlış bilgiler verebilir ve bu sayede üyelerin hareketi sorgulamasına neden olabilir. Bu durumun önüne geçmek isteyen hareket, üyelerine her zaman dikkatli olmaları gerektiğini tavsiye etmiştir.²⁵

Şahitler'in internet kullanımı noktasında özellikle uyardığı grup çocuklar ve gençlerdir. İnternet üzerinden paylaşılan ve insanların erişimine sunulan bilgilerin üzerinde herhangi bir kısıtlamanın ya da doğru-yanlış yönünde bir ayırımın olmadığını belirten Şahitler, çocuklar ve gençlerin bu kaotik ortamda suç ve sömürünün kolay hedefi olabileceğini vurgulamışlardır. Özellikle çocukların bu yeni olguyu keşfetmek ve meraklarını gidermek için kullandığına değinen Şahitler, bu hususta ailelerin dikkatli olmaları gerektiğini ve tıpkı müzik ya da film seçiminde aktif oldukları gibi çocuklarının hangi internet sitesine girebileceği noktasında da karar mercii olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.²⁶

Üyelerine doğru ve dengeli bir internet kullanıcısı olmayı tavsiye eden Yehova Şahitleri, bu küresel araca karşı pragmatist bir yaklaşım sergilemiştir. Modern dönem misyonerliğinin en önemli taşıyıcısı olmaya namzet internetin kullanımına dair Şahitler, üyelerine kılavuz niteliğindeki şu soruları sorma cesaretini göstermeleri gerektiğine vurgu yapmaktadır: "1) Bu materyali kim yayınladı? Yazarın kimlik bilgileri nelerdir? 2) Bu neden yayınlandı? Yazarı motive eden unsur nedir? Bu bilginin yayınlanmasında herhangi bir ön yargı var mıdır? 3) Yazar bilgiyi hangi kaynaktan elde etti? Kontrol edilebilecek kaynaklar sağlıyor mu? 4) Bilgi güncel mi?"²⁷

Sanal dünyada vakit geçiren üyeler için bu sorular neyin doğru, neyin yanlış olduğunu anlamalarına yardımcı olan ipuçlarıdır. Burada esasında Şahitler için en büyük endişe kaynağının bilginin yayıldığı kanal, yani arkasındaki güç olduğu anlaşılmaktadır.²⁸ Şahitler, üyelerine bu durumu Yaratılış Kitabı'nda Havva ve yılan arasında geçen hikâyeye²⁹ açıklamaya çalışmaktadırlar. Şeytanın yılanın arkasına saklanarak Havva'yı kandırdığı gibi bir takım kötü niyetli kişilerin de Şahitler'i manipüle etmek için harekete geçebileceğini göz önünde bulunduran yetkililer, üyeleri "İnternetin Havvası" olmama konusunda uyarılmaktadırlar.³⁰ Bu anlamda dikkatli olmaya çağrılan üyelere, Pavlus'un şu sözü hatırlatılarak internetten elde edilen bilgiler

²⁴ "Good News on the Internet", *JW.ORG* (17 Ağustos 2022).

²⁵ "Use of the Internet-Be Alert to the Dangers!", *Kingdom Ministry*, (Kasım 1999), 3-4.

²⁶ "Use of the Internet-Be Alert to the Dangers!", 4.

²⁷ "The Internet-Making Wise Use of a Global Tool", *The Watchtower*, (Ağustos 2011), 4.

²⁸ "The Internet-Why Be Cautious?", *Awake*, (Temmuz 1997), 13.

²⁹ Yar.3:1-5.

³⁰ "The Internet-Making Wise Use of a Global Tool", 4.

hususunda eleştirel ve şüpheli olma içgüdüğü kazandırılmaya çalışılmaktadır: “Sana emanet edileni koru! Kutsallıktan yoksun, boş sözlerden, yalan yere ‘bilgi’ denen düşüncelerin çelişkilerinden sakın.”³¹

Doğru inancın oluşmasını sağlayan gerçek bilginin elde edilmesi noktasında oldukça hassas davranan Yehova Şahitleri, internetteki bilgilerin bir güvenilirlik testine tabii olmadığını dile getirerek hem kendi üyelerine hem de hareketi merak edip araştıranlara doğru bilgi sunmak amacıyla dijital alana yoğunluk vermişlerdir. Bu yöndeki adımların ilkini 1997 yılında hareketin resmî web sitesi olan *watchtower.org*'u kurarak atan Şahitler, daha sonra alandaki yeni gelişmeleri üyelerinin ihtiyaçlarını da gözeterek kullanmaya başlamışlardır. Avantaj-dezavantaj durumunu denge stratejisi üzerinden kurgulayan hareket, dijitalden maksimum verimi elde edebilmek için kolları sıvamaya başlamıştır. Yehova Şahitleri, internet âleminde edindikleri çeyrek asırlık tecrübeleriyle gerek web siteleri gerekse akıllı cihazlara yüklenebilen uygulamalarıyla misyon faaliyetlerinde dijital alanı etkin bir şekilde kullanmaktadırlar. Bu anlamda hareketin her biri farklı bir formatta yayın yapın üç web sitesi ve farklı içeriklerde hizmet sunan üç uygulaması mevcuttur. Bahsi geçen siteler ve uygulamaların özellikleri şu şekildedir:

JW.ORG: Yehova Şahitleri'nin dijital alandaki en güçlü yayın organı olan bu web sitesinde genel olarak hareketle ilgili merak edilenler ve hareketin dünya çapında sürdürdüğü faaliyetlerle ilgili bilgiler yer almaktadır. Web sitesinin hemen girişinde Yehova Şahitleri'ni tanıtan şu cümleler göze çarpmaktadır: “Hepimiz çeşitli etnik gruplardan geliyoruz ve farklı diller konuşuyoruz. Buna rağmen ortak hedeflerimiz aramızda birlik sağlıyor. En önemlisi, Kutsal Kitap'ın Yazarı ve her şeyin Yaraticısı olan Yehova'yı yüceltmek istiyoruz. İsa Mesih'i örnek almak için elimizden geleni yapıyoruz ve onun takipçileri olmaktan gurur duyuyoruz. Her birimiz, insanların Kutsal Kitap ve Tanrı'nın Krallığı hakkında bilgi almasına yardım etmeye düzenli olarak zaman ayırıyoruz. Tanrı Yehova ve O'nun Krallığı hakkında konuşarak şahitlik ettiğimizden Yehova'nın Şahitleri olarak tanınıyoruz. Sitemizi gezin. Kutsal Kitabı okuyun. İnançlarımız ve bizim hakkımızda daha fazla bilgi alın.”³²

Web sitesinin içeriği, Yehova Şahitleri hareketine yönelik detaylı bilgi edinilebilecek bir formatta tasarlanmıştır. Hitap dilinden görsellerin kullanımına kadar profesyonel bir şekilde hazırlanmış web sayfasının *title* (başlık) kısmında “Kutsal Kitap'ın Öğrettikleri”, “Kütüphane”, “Haberler” ve “Hakkımızda” şeklinde bir tasarım tercih edilmiştir. “Kutsal Kitap'ın Öğrettikleri” kısmında ailelere, gençlere ve çocuklara yönelik Kutsal Kitap temelli teselli edici, ufuk açıcı ve bakış açısı kazandıran yazılara yer verilmektedir. 245 Bununla birlikte Kutsal Kitap'la ilgili potansiyel soruların cevapları, bazı pasajların açıklamaları ve Kutsal Kitap incelemeleri de yine sitenin bu kısmında erişime açılmaktadır. “Kütüphane” bölümünde ise yaklaşık olarak 210 dilde yayımlanmış *Kutsal Kitap: Yeni Dünya Çevirisi*'nin yanı sıra *The Watch Tower* ve *Awake* dergilerinin yayımlanmış sayıları, Şahitler tarafından kaleme alınmış yüzlerce kitap, broşür ve makale bulunmaktadır. Ücretsiz olarak indirilebilen bu kaynakların çoğunun basılı versiyonları da site üzerinden sipariş edilebilir durumdadır. “Kütüphane” bölümünde sadece okumaya yönelik kaynaklar değil İncil dramaları, çocuklar için animasyonlu İncil hikayeleri ve inançla ilgili çeşitli konularda eğitici videolar dâhil olmak üzere çok çeşitli materyaller de sunulmaktadır. Web sitesinin “Haberler” kısmında Yehova Şahitleri'nin doğal afetler ve diğer insani yardım çalışmaları başta olmak üzere dünya çapındaki faaliyetleri hakkında güncel bilgiler yer almaktadır. “Hakkımızda” bölümünde ise hareketle ilgili merak edilen konular, görüşme talebinde bulunma formları, hareketin iletişim bilgileri ile düzenledikleri ibadetler ve toplantılarla ilgili detaylar bulunmaktadır. Ayrıca bu kısımda harekete bağış yapmak isteyen kişiler için bir internet sekmesi de mevcuttur. Bağışçılar bu sekme üzerinden yaptıkları yardımların nerelerde kullanıldıklarına dair bilgilere ulaşabilmektedirler.

TV.JW.ORG: Hareketin inanç ve uygulamaları hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen kişiler için ücretsiz çevrimiçi video içeriği sunan diğer bir resmî web sitesidir. Sitede Kutsal Kitap öğretileri, dramalar, müzikler ve Yehova Şahitleri topluluğunun üyeleriyle yapılan röportajlar dâhil olmak üzere çeşitli videolar bulunmaktadır. İncil ve Hıristiyan yaşamıyla ilgili çok çeşitli konuları kapsayan bu videolar, yüzden fazla dile çevrilerek dünya çapındaki insanların hareketle tanışmasına ve hareketin karakteristik özelliklerini

³¹ 1Tim.6:20.

³² “Jehovah's Witnesses—Official Website”, JW.ORG (Erişim 04 Mayıs 2023).

bilmesine aracılık etmektedir. Web sitesindeki en popüler videolardan bazıları aile hayatı, evlilik ve kişisel zorlukların üstesinden gelmeyle ilgili öğretileri içerir.

Web sitesinde yer alan ve pek çok farklı konuyu ihtiva eden video içeriğine ek olarak dünya çapında düzenlenen ve Yehova Şahitleri'nin bir araya gelip ibadet etme fırsatı elde ettiği yıllık ibadetler de çevrimiçi olarak siteyi ziyaret edenlerin hizmetine sunulmaktadır. Bütün bu faaliyetler çerçevesinde *tv.jw.org*'un ana hedeflerinden biri, insanların Yehova Şahitleri'nin öğretileri ve inançları hakkında uygun ve erişilebilir bir şekilde daha fazla bilgi edinebilecek bir platformun sağlanmasıdır. Bu yüzden web sitesi herkese açıktır ve video içeriğine erişmek için herhangi bir kayıt veya ödeme zorunluluğu bulunmamaktadır.

WOL.JW.ORG: Yehova Şahitleri'nin öğretileri ve inançlarıyla ilgili yayınların, makalelerin ve diğer yazılı materyallerin kapsamlı bir veri tabanı olan *Gözcü Kulesi Çevrimiçi Kütüphanesi'nin* resmî web sitesidir. Bu site Şahitler topluluğunun üyeleri ve hareketi merak eden kişiler için örgütün öğretilerini ve uygulamalarını çeşitli yönleriyle incelemeleri ve araştırmaları için uygun ve erişilebilir bir araçtır. *Gözcü Kulesi Çevrimiçi Kütüphanesi*, 19. yüzyılın sonlarına kadar uzanan geniş bir yayın ve makale koleksiyonu içerir. Sitede Kutsal Kitap çevirileri, İncil sözlükleri, İncil'in yorumları ve yardımcı kaynaklar dâhil olmak üzere 800'den fazla kitabın yanı sıra *The Watch Tower* ve *Awake* dergilerine ait 12.000'den fazla makale yer alır. Web sitesi ayrıca kullanıcıların veri tabanında belirli konuları veya anahtar kelimeleri aramasına olanak tanıyan bir arama işlevine sahiptir.

Gözcü Kulesi Çevrimiçi Kütüphanesi yüzlerce farklı dilde yayın hizmeti vermekte ve dünyanın her yerinden ücretsiz olarak erişilebilmektedir. Web sitesi, kullanıcıların farklı bölümler arasında gezinmesine ve belirli içerikleri aramasına olanak tanıyan basit bir arayüz ile kullanımı kolay olacak şekilde tasarlanmıştır. Sitedeki içerik, teşkilatın ilgili birimlerinde görev alan üyeler tarafından dikkatle araştırılıp yazılır ve teşkilatın öğretilerine ve inançlarına dayanır. Bu bağlamda site, yeni veya revize edilmiş bilgileri yansıtacak şekilde düzenli olarak güncellenir ve içerik doğruluk ve tutarlılığı sağlamak için bir editör ekibi tarafından gözden geçirilir.

246 **JW LANGUAGE:** Yehova Şahitleri hareketine mensup üyelerin yeni diller öğrenmelerine veya dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için hareket tarafından oluşturulmuş bir mobil uygulamadır. *JW Language* uygulamasının birincil amacı, Yehova'nın Şahitleri'nin misyonerlik işlerini kolaylaştırmak ve farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmak için dil öğrenmelerine aracılık etmektir. Uygulama, kullanıcıların yeni diller öğrenmelerine ve mevcut dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak bir dizi araç ve kaynak sağlar. Bu materyaller arasında ses ve video kaynakları, bilgi kartları, sınavlar ve dil oyunları yer alır. Uygulama ayrıca kullanıcıların ilerlemelerini takip etmelerine ve dil öğrenimleri için hedefler belirlemelerine olanak tanır. *JW Language* uygulaması hem iOS hem de Android cihazlara indirilebilir ve dünya çapındaki Yehova Şahitleri üyeleri tarafından kullanılabilir. Uygulamada yüzlerce yerel ve evrensel dil seçeneği yer almakla birlikte uygulamayı indirmek ve kullanmak tamamen ücretsizdir.

JW Language uygulamasının içeriği, Yehova Şahitleri örgütünün üyeleri tarafından geliştirilir ve onların öğretilerine ve inançlarına dayanır. Uygulama, içeriğin doğru ve güncel olmasını sağlamak için düzenli olarak güncellenir. *JW Language* uygulaması kullanım kolaylığını ve sağlanan içeriğin kalitesini öven kullanıcılardan olumlu eleştiriler almaktadır. Bu doğrultuda bazı kullanıcılar uygulamanın dil becerilerini geliştirmelerine ve farklı kültürlerden insanlarla daha etkili iletişim kurmalarına yardımcı olduğunu da belirtmektedir. Kullanıcıların uygulamaya yönelik olumlu eleştiriler sunmasında etkili olan bazı faktörler şunlardır:

- En sık kullanılan resimler ve ifadeler koleksiyonlara eklenebilir ve böylece onlara hızlı bir şekilde erişilebilir.
- Kullanıcı, seslendirme hızını kendisine göre ayarlayabilir.
- Kelimelerin Latin harfleriyle yazılışı görülebilir ya da bu özellik tümüyle kapatılabilir.
- İnternete bağlı değilken de kullanabilmek üzere içerikler indirilebilir.
- Videoları izlemek için daha düşük bir çözünürlük seçilerek cihazın hafızasının dolması engellenebilir.

JW LIBRARY: Yehova Şahitleri tarafından geliştirilen bu mobil uygulama Kutsal Kitap tercümelemleri, İncil'e dayalı kitaplar, dergiler ve broşürler dâhil olmak üzere çok çeşitli yayınlara erişime olanak tanır. Uygulama ayrıca ses ve video kaynaklarının yanı sıra bir çevrimiçi içerik kitaplığına da sahiptir. Uygulama, bir anlamda *wol.jw.org* sitesinin mobil versiyonudur. Bununla birlikte öne çıkan bazı özellikleri şunlardır:

- Farklı Kutsal Kitap çevirileri arasından seçim yapmak.
- Pasaj numarasına dokunarak farklı Kutsal Kitap çevirilerini karşılaştırmak.
- Dipnot işaretine veya gönderme harfine dokunarak ilgili malzemeyi görüntülemek.
- Okumaya kalınan yerden devam etmek için yer işaretleri özelliği kullanılarak herhangi bir pasajı ya da bölümü işaretleyebilmek.
- Geçmiş özelliği kullanılarak daha önce okunan içeriğe erişebilmek.
- Arama özelliği kullanılarak incelenen yayında istenen kelime ya da ifadeleri bulabilmek.
- İbadetler için ihtiyaç duyulan yayınları inceleyebilmek.

JW LIBRARY SIGN LANGUAGE: Üyelerin işaret dili kaynaklarına erişimini sağlamak için teşkilat tarafından geliştirilmiş bir mobil uygulamadır. *JW Library Sign Language*, Amerikan İşaret Dili (ASL) başta olmak üzere diğer pek çok işaret dilinde hazırlanmış Kutsal Kitap yazıları ve diğer yayınlara ilgili videolara erişime imkân sağlar. Uygulama ayrıca işaret dilinin nasıl öğrenileceği ve işitme engelli insanlarla nasıl iletişim kurulacağına ilişkin videolar gibi bir çevrimiçi içerik kitaplığı da sunar.

Yehova Şahitleri'nin resmi bir uygulaması olan bu araç, *jw.org*'dan paylaşılan videoları işaret diline göre yeniden düzenler ve oynatır. Bu uygulamaya dair öne çıkan özellikler ise şunlardır:

- Yayınlar, kutsal yazılar ve videolarla ilgili bağlantılar paylaşılabilir. Alıcı, bağlantıyı doğrudan *JW Library Sign Language*'de açabilir.
- Halihazırda indirilmiş olan videolar paylaşılabilir.
- Çalma listelerine eklenen resimler yakınlaştırmak için kısırlı olarak büyütülebilir.
- Oynatma listelerine aynı anda birden fazla resim veya video aktarılabilir.

Yehova Şahitleri açısından dijital ortamdaki bu faaliyetlerle birlikte tarihsel süreçte dönemsel şartların oluşturduğu bazı durumlarda da mesajların yayılabilmesi için farklı yöntemlere başvurulmuştur. Bu konudaki en açık örnek COVID-19 salgınıdır. 2019 yılında ortaya çıkan ve dünya çapında bir etki meydana getiren COVID-19, pek çok farklı alanda olduğu gibi dinle ilgili hususların aktarımı noktasında da dijital dönüşümün gerçekleşmesine neden olmuştur.³³ Bu süreçte Yehova Şahitleri teşkilatı web tabanlı sürdürdüğü faaliyetlerinin yanında gerek üyelerinin etkileşimini sağlamak gerekse misyonerlik çalışmalarını devam ettirmek için dijital ortamda pek çok uygulama yürütmüştür. Yüz yüze toplantılar ve kapı kapı dolaşım vaaz etme konusundaki kısıtlamalar nedeniyle teşkilat üyeleri mesajlarını yaymak için dijital araç ve platformları daha aktif kullanmaya başlamışlardır.³⁴

Pandemi sürecinde Yehova Şahitleri haftalık ve yıllık toplantılarını *Zoom* ve *JW Broadcasting* gibi platformları kullanarak çevrimiçi bir şekilde canlı olarak gerçekleştirmişlerdir. Bu sanal toplantılar üyelerin evlerinde güven içinde kalmalarının yanında diğer inananlarla ruhani rehberlik ve paydaşlık almaya devam etmelerine olanak tanımıştır.³⁵ Bununla birlikte Şahitler mesajlarını yaymak için uzun süredir tedavülde olan *jw.org* web sitesini aktif kullanarak salgının getirdiği zorunluluklara uyum sağlamışlardır. Ancak bu siteden herkesin haberdar olmayabileceği düşüncesiyle Şahitler mesajlarını daha geniş bir kitleyle paylaşmak için *YouTube* gibi video platformlarını da kullanmışlardır. Bu kanallar aracılığıyla genel olarak Kutsal Kitap, aile hayatı ve salgının oluşturduğu ortamda yaşanabilecek potansiyel kaygıların üstesinden gelme gibi konularda ücretsiz olarak sunulan bir dizi sohbet videosu hazırlanmıştır. Öte yandan salgın koşullarında bir araya gelemeyen teşkilat üyeleri gerek birbirleriyle irtibatlarını korumak gerekse mesajlarını

³³ Joseph O. Baker vd., "Religion in the Age of Social Distancing: How COVID-19 Presents New Directions for Research", *Sociology of Religion* 81/4 (2020), 357-358.

³⁴ Jose Torres-Prunonosa vd., "Jehovah's Witnesses Adoption of Digitally-Mediated Services During Covid-19 Pandemic", *Cogent Social Sciences* 8/1 (2022), 8-9.

³⁵ Ruth Dowson, "A Discussion of the Practical and Theological Impacts of COVID-19 on Religious Worship, Events and Pilgrimage, from a COVID-19 on Religious Worship, Events and Pilgrimage, from a Christian Perspective", *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage* 8/7 (2020), 36.

ilgi duyan kişilere ulaştırmak adına akıllı telefonlardan yapılan görüntülü konuşma özelliğini kullanmışlardır. Ayrıca Zoom gibi video konferans araçları vasıtasıyla hem mikro hem de makro ölçekte sanal İncil tetkikleri kurmuşlardır.³⁶

Yehova Şahitleri teşkilatı misyonerlik faaliyetlerine ara vermeden devam ederken özellikle hareketin karşısında yer alan kişiler ve gruplar tarafından da gerek sosyal hayatta gerekse dijital ortamda sürekli bir engellemeyle karşılaşmaktadırlar. Özellikle bir dönem teşkilatın içerisinde yer alıp daha sonra yaşanan çeşitli tartışma ve fikir ayrılıklarının ardından hareketten ayrılan kişiler, kendilerine ait sosyal medya hesaplarından Yehova Şahitleri'yle ilgili olumsuz bir atmosfer yaratmaktadırlar. Esasında teşkilatın üyelere sosyal medya kullanımı noktasında yaptığı ikazların nedeni de bu noktada anlam kazanmaktadır. Bir dönem bizzat hareketin taraftarlığını yapmış kişilerin daha sonra dijital ortamda hareketi kötülemeleri nedeniyle üyelerin bu olumsuz ortamdan etkilenmemeleri ve harekete duyulan güvenin sarsılmaması için yönetim tarafından özel bir çaba sarf edilmektedir. Bu doğrultuda Youtube benzeri video paylaşım siteleri ile Instagram, Facebook ve Twitter gibi anlık gelişmelerin paylaşıldığı sosyal mecralarda Yehova Şahitleri'ne yönelik sistematik bir karalama kampanyası sürdürülmektedir. Youtube'da yayın yapan ve 15 binden fazla takipçisi olup yaklaşık 3 milyon görüntülemeye ulaşan JW Thoughts adlı kanal, temel amacının Yehova Şahitleri'nin yanlış öğretilerini ifşa etmek olduğunu açıklamaktadır. Hareketin içerisindeki aktif üyelere de seslenen kanal, yöneticilerin neden sosyal medyada vakit geçirmemeleri noktasında kendilerini uyardıklarını sorgulamaları gerektiğini vaaz etmektedir.³⁷ Öte yandan Yehova Şahitleri hakkındaki gerçekleri ortaya koyduğunu iddia eden bir diğer Youtube kanalı da Mike Winger'dır. 570 bin abonesi olan ve 86 milyondan fazla görüntülemeye ulaşan kanalda, Şahitler teşkilatının yanlış öğretileri konusunda çekilmiş yüzlerce içerik yer almakta ve her hafta Youtube'da soru-cevap sistemi üzerinden gerçekleşen canlı yayınlar yapılmaktadır.³⁸

Yehova Şahitleri hareketine yönelik özellikle Youtube üzerinden farklı kanallar aracılığıyla yürütülen bu tarz kampanyalar, teşkilat içerisinde üye kayıpları yaşanmasına neden olmaktadır. Ancak hareket bu etkiye dijital ortamda daha aktif faaliyetlerde bulunarak tepki vermekte ve giden her üyenin yerini daha fazlasıyla doldurma gayretinde bulunmaktadır. Bu anlamda Yehova Şahitleri, internet ortamında yürütülen misyonerlik faaliyetlerine yoğun bir şekilde odaklanmaktadır ve bu alanın karşıt görüşlülere bırakılamayacak kadar değerli olduğunun bilincindedir. Böylece resmî olarak sadece web siteleri ve akıllı cihaz uygulamalarıyla dijital ortamda boy gösteren Şahitler, gayri resmî bir biçimde de üyeler tarafından sosyal medya aracılığıyla paylaşılan gönderilerle misyonerlik faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Sonuç

Yehova Şahitleri, harekete yeni üye kazandırmak amacıyla yürüttüğü misyonerlik faaliyetleri sırasında çağrı doğru okuyup içinde bulunulan zaman dilimindeki ihtiyaca yönelik adımlar atmıştır. Bu doğrultuda günümüzde pek çok farklı dini grubun yaptığı gibi Şahitler de yeni bir misyonerlik alanı olarak dijital dünyaya yoğunlaşmıştır. Şahitler için bu yeni yöntem özellikle dijital çağın yerlileri olan gençlerle iletişim kurma ve onları harekete dâhil etme noktasında geniş imkânlar sunarken aynı zamanda halihazırda üye olan kişilerin de internetin büyümesine kapılıp hareketten ayrılmalarına neden olabilmektedir. Bu durumun önüne geçmek isteyen teşkilatın yöneticileri üyelere, kendi yayın organları üzerinden sık sık internetin dezavantajlarından bahsetmekte ve harekete karşı olan ya da daha önceden Şahitler topluluğunda yer alıp sonradan ayrılan kimselerin yanlış yönlendirmelerinden korunma çağrısında bulunmaktadırlar. Ancak hiçbir şekilde üyeleri dijital ortamdaki izole edemeyeceğinin farkında olan Şahitler, sınırlarını kendilerinin belirlediği bir çerçevede üyelerine her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak türden dijital faaliyetlere girişmektedirler. Bu anlamda hem üyelerin harekete bağlılıklarını devam ettirmek hem de misyonerlik faaliyetleri yürüterek yeni üyeler kazanmak amacıyla başta web siteleri olmak üzere çeşitli sosyal platformları ve akıllı telefonlara indirilebilen uygulamaları yürürlüğe sokmaktadırlar.

³⁶ Torres-Prunonosa vd., "Jehovah's Witnesses Adoption of Digitally-Mediated Services During Covid-19 Pandemic", 10-12.

³⁷ "JW Thoughts - YouTube" (Erişim 09 Mayıs 2023).

³⁸ "Mike Winger - YouTube" (Erişim 09 Mayıs 2023).

Yehova Şahitleri hareketi özelinde dijital dünya, özellikle Yeni Dini Hareketler'in üye kazanması ve dünyaya açılması noktasında geniş fırsatlar sunmaktadır. Bu anlamda sosyal medyayı ve web tabanlı internet araçlarını etkili biçimde kullanan dinî gruplar, çok kısa sürede isimlerini duyurabilmekte ve alanın kendilerine sunduğu imkânları değerlendirebilmektedirler. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, bu platformların kullanımı esnasında çizilmesi gereken sınırlardır. Yehova Şahitleri, kendi teşkilat kurallarına uygun bir şekilde hareket ederek dijital dünyayı aktif olarak kullanmakta ve bu noktada diğer dinî gruplar için örnek teşkil etmektedir. Aksi takdirde sınırların çizilmediği, kuralların açık bir şekilde belirlenmediği ve üyelerin arzu ettikleri zaman içinde yer alabildikleri dijital mecralar, dinî gruplar için handikap oluşturabilmektedir. Bu doğrultuda çalışmada elde edilen bulgulardan biri, internetin dinî mesajların paylaşılması noktasında etkili bir araç olmasıyla birlikte denetlenmediği takdirde varılmak istenen hedefe hizmet etmeyecek olmasıdır. Bu durumda Yehova Şahitleri'nde olduğu gibi denetlemenin zor olduğu sosyal medya araçlarında (*Facebook, Twitter, Instagram, Youtube* vb.) bir kısıtlama yapılması gayet makul bir çözüm olarak görünmektedir. Bununla birlikte dijital çağda üyelerin ihtiyaçlarına yönelik güncel uygulamaların üretilmesi de olumlu bir hareket olarak tabanda karşılık bulmaktadır.

Çalışmanın bulgularından bir diğeri ise, insanlık tarihi açısından eşine az rastlanılan COVID-19 pandemisi gibi salgın hastalık durumlarında dinî grupların, üyeleriyle iletişim kurması noktasında internetin kullanılabilir en aktif kanallardan biri olmasıdır. İnsanların evlerinde karantinaya alındığı ve sokağa çıkma yasaklarının uygulandığı bir dönemde birçok alandaki faaliyetlerde olduğu gibi dini uygulamalarda da kesintiler yaşanmış ve bu sorunla baş etme yöntemi olarak dijital dönüşüm, insan hayatının bir parçası haline gelmiştir. Bu süreçte Yehova Şahitleri de çeşitli ibadet ve uygulamalarının yanı sıra haftalık buluşmalar, konferanslar, anma günleri gibi geniş katılımı toplantıları dijital ortamda devam ettirmiştir. Öte yandan pandemi öncesi yaşadıkları bölgelerdeki evleri dolaşarak insanlara İncil'i anlatan grupların yerini de akıllı telefonlardan yapılan görüntülü konuşmalar almıştır. Bir yandan *juw.org* ve diğer resmî web siteleri üzerinden aktarılan güncel bilgilerle harekete dair bilgilendirmeler yapılırken diğer yandan sosyal medya platformlarında paylaşılan gönderilerle hareketin aktivasyonu ortaya konulmuştur. Böylece Yehova Şahitleri, dönemsel şartları göz önünde bulundurarak hareketin canlılığını korumuş ve yeni misyonerlik alanı olan dijital dünyayı kendi mesajını paylaşma noktasında etkin olarak kullanma gayretinde bulunmuştur. Dolayısıyla pandemi sırasında etkinliği onaylanan dijital mecralar, pandemi sonrasında da dinî grupların vazgeçilmezi olmaya devam etmiştir. Yehova Şahitleri'nde de bu gerçek göz önünde bulundurularak dijitalle olan güven yüksek seviyelere ulaşmıştır.

Evaluation of Jehovah's Witnesses' Missionary Activities in the Digital Stage

Citation: Yasin Öner, "Evaluation of Jehovah's Witnesses' Missionary Activities in the Digital Stage", *Artuklu Akademi* 10/2(Aralık 2023), 239-252.

Extended Abstract

The subject of the study is the evaluation of the Jehovah's Witnesses, a leader-oriented group founded on the anticipation of the apocalypse, which has mobilized the masses with the motto "Millions Now Living Will Never Die" since the 1930s, and the missionary activities of the movement on the internet today. The Jehovah's Witnesses movement has had its ups and downs since its inception. Almost from the moment of its foundation, the Witnesses have lived in anticipation of a new Messianic Kingdom, in which all earthly wickedness could be destroyed and heaven would open. The years 1874, 1914, 1918, 1925, and 1975 all created excitement in the movement about the second coming of the Messiah. However, all of these dates have been a bitter disappointment. Despite the failure of this persistent prophecy, the Witnesses continued to recruit members and expand the organization with remarkable success. Since the founding of their movement, the Witnesses have claimed that we live at the apex of time in terms of worldly life. Their eschatology is based on New Testament texts, and almost all of their literature refers to the destruction of evil at Armageddon. For this reason, they see it as an obligatory duty to invite people to their religion for the second coming of the Messiah.

Although the movement has actively used many channels in the digital stage to spread its own messages, especially in recent years, the importance of the internet in missionary activities has been understood much earlier. In this direction, the watchtower.org website, which was established on January 15, 1997, was the first action of the movement on the internet, and missionary activities have gained a new dimension with the modernization of this website and new applications created according to the requirements of the age. Jehovah's Witnesses act in accordance with the spirit of the modern era with these activities, which are carried out with the aim of ensuring that the members of the organization interact with each other and be aware of new developments, on the one hand, and attract new members to the movement on the other. In today's world, where access to the Internet is becoming more and more widespread, these activities of the organization offer much greater advantages than going door to door and spreading the message. At this point, while trying to take advantage of the advantages provided by the digital environment, the organization is very sensitive to combat potential disadvantages. For this reason, the organization warns its members to be more careful when browsing sites and social media platforms that usually feature comments. The reasons for this are that the members are confused by bad comments and groundless information about the movement from outside and their motivation is lowered in their commitment to the movement.

Jehovah's Witnesses turning to the digital field as the new missionary branch has gained more meaning during the global impact of the COVID-19 pandemic. In a period when people were quarantined in their homes and curfews were implemented, religious practices were interrupted as well as in many areas, and digital transformation has become a part of human life as a way of coping with this problem. In this process, Jehovah's Witnesses continued their various worships and practices, as well as weekly meetings, conferences, and commemoration days in the digital environment. On the other hand, video conversations on smart phones took the place of groups that went from door to door and told the Bible to people before the pandemic. On the one hand, while informing about the movement with up-to-date information transmitted through jw.org and other official websites, on the other hand, the activation of the movement was revealed through the posts shared on social media platforms. Thus, Jehovah's Witnesses kept the movement alive by taking into account the seasonal conditions and made an effort to use the digital world, which is the new missionary field, to share their message effectively. Therefore, digital materials, the effectiveness of which

was approved during the pandemic, became indispensable for the practices in religious groups after the pandemic. Considering this fact, among Jehovah's Witnesses, trust in digital has reached high levels.

Kaynakça

- Aydın, Ali Arslan - Atay, Hüseyin. *Yehova Şahitleri'nin İç Yüzü*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1973.
- Aydın, Mehmet. *Türkiye'ye Yönelik Batı Kökenli Dini Cereyanlar*. Konya: Nüve Kültür Merkezi Yayınları, 2010.
- Baker, Joseph O. vd. "Religion in the Age of Social Distancing: How COVID-19 Presents New Directions for Research". *Sociology of Religion* 81/4 (2020), 357-370.
- Bilgin, Vejdî. "Çağdaş Bir Fenomen: Yeni Dinî Hareketler". *Din Sosyolojisi*. ed. Mehmet Bayyigit. 303-333. Konya: Palet Yayınları, 2017.
- Chrystides, George D. *Historical Dictionary of Jehovah's Witnesses*. Toronto: The Scarecrow Press, 2008.
- Dawson, Lorne L. - Hennebry, Jenna "New Religions and the Internet: Recruiting in a New Public Space", *Journal of Contemporary Religion* 14/1 (1999), 17-39.
- Dowson, Ruth. "A Discussion of the Practical and Theological Impacts of COVID-19 on Religious Worship, Events and Pilgrimage, from a COVID-19 on Religious Worship, Events and Pilgrimage, from a Christian Perspective". *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage* 8/7 (2020), 33-51.
- Günay, Nasuh. *Türkiye'de Yeniçağ İnançları*. Isparta: Manas Yayınları, 2011.
- Gündüz, Şinasi. *Din ve İnanç Sözlüğü*. İstanbul: Vadi Yayınları, 2017.
- Holden, Andrew. *Alerting Risk: A Cultural Analysis of the Worldview of Jehovah's Witnesses*. Lancaster: Lancaster University Press, 2003.
- JW.ORG. "Good News on the Internet". 17 Ağustos 2022. Erişim 26 Nisan 2023. <https://www.jw.org/en/news/jw/region/global/Good-News-on-the-Internet/>
- JW.ORG. "How Many Jehovah's Witnesses Are There Worldwide?" Erişim 09 Mayıs 2023. <https://www.jw.org/en/jehovahs-witnesses/worldwide/>
- JW.ORG. "Jehovah's Witnesses Publications on Personal Websites". Nisan 2018. Erişim 23 Nisan 2023. <https://www.jw.org/en/library/magazines/watchtower-study-april-2018/publications-personal-websites/>
- JW.ORG. "Jehovah's Witnesses – Official Website". Erişim 04 Mayıs 2023. <https://www.jw.org/en/>
- "JW Thoughts - YouTube". Erişim 09 Mayıs 2023. <https://www.youtube.com/>
- Köse, Ali. *Milenyum Tarikatları*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2014.
- Kutsal Kitap: Tevrat, Zebur, İncil*. İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi - Yeni Yaşam Yayınları, 2013.
- Mayer, Jean François, "Religious Movements and the Internet: The New Frontier of Cult Controversies", *Religion and the Social Order* 8 (2000), 249-276.
- "Mike Winger - YouTube". Erişim 09 Mayıs 2023. <https://www.youtube.com/@MikeWinger/about>
- Năstută, Sebastian, "The Impact of Internet on New Religious Movements' Discourse", *Sociologie Românească* 10/4 (2012), 61-74.
- Penton, James. *Apocalypse Delayed The Story of Jehovah Witnesses*. Toronto: University of Toronto Press, 2015.
- Tanyu, Hikmet. *Yehova Şahitleri*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1973.
- "The Internet-Making Wise Use of a Global Tool". *The Watchtower*, 3-5.
- "The Internet – Why Be Cautious?" *Awake*, 10-13. <https://wol.jw.org/en/wol/d/r1/lp-e/101997524>
- Tınaz, Nuri. "Yehova Şahitleri". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 43/391-396. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2013. <https://islamansiklopedisi.org.tr/yehova-sahitleri>
- Torres-Prunonosa, Jose vd. "Jehovah's Witnesses Adoption of Digitally-Mediated Services During Covid-19 Pandemic". *Cogent Social Sciences* 8/1 (2022), 1-29.
- Turan, Süleyman - Uzun, Sema Nur, "Yeni Dinî Hareketler ve Online Misyonerlik", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 14/79 (2021), 110-116.
- Turgut, Ahmet vd. "Yehova Şahitleri'nin Kan ve Organ Nakline Bakış Açısı". *Lokman Hekim Journal* 4/2 (2014), 1-7.
- Tümer, Günay. "Yehova Şahitleri Hareketi ve Bir Din Olup Olmadığı". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 27/1-4 (1985), 221-264.
- "Use of the Internet-Be Alert to the Dangers!" *Kingdom Ministry*, 3-6. <https://wol.jw.org/en/wol/d/r1/lp-e/201999403>
- Ward, Mike E. *Management of Anaesthesia for Jehovah's Witnesses*. London: The Association of Anaesthetists of Great Britain and Ireland Publish, 2005.
- Yasdıman, Hakkı Şah. *Türkiye'de Yehova'nın Şahitleri: Tarihçe, Teşkilat, İnanç, İbadet ve Uygulamalar*. İzmir: Tibyan Yayıncılık, 2011.
- Yılmaz, Hüseyin. *Dinler Tarihinin 200'ü*. Ankara: Otto Yayınevi, ts.